Typ 3 – Krajobrazy leśne





Górna stacja kolejki na Szyndzielnię – krajobraz priorytetowy „Klimczok-Szyndzielnia” (ID 1483). Fot. J. Botwina, Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (2025)

Podtyp 3a – Z przewagą siedlisk borowych

Tło krajobrazowe tworzą lasy (o powierzchni powyżej 100 ha) o typach siedliskowych borów i borów mieszanych, w tym wyżynnych, górskich i wysokogórskich oraz grunty leśne czasowo odlesione i drogi leśne (grunty leśne trwale niezalesione, w szczególności wody, zabudowania oraz grunty nieleśne w kompleksie lasów traktowane są elementy przestrzenne krajobrazu).

Krajobrazy podtypu 3a dość często występują w województwie śląskim. Obejmują 145 jednostek krajobrazowych o powierzchni od 61 do ponad 31 tys. ha. Średnio jednostka krajobrazu leśnego z przewagą siedlisk borowych ma ok. 1446 ha. Łącznie podtyp obejmuje 209 791 ha, co stanowi 17% powierzchni regionu. W podtypie wyznaczono 12 krajobrazów priorytetowych.

Krajobrazy leśne z przewagą siedlisk borowych związane są ze zbiorowiskami z dominacją sosny, charakterystycznej dla ubogich siedlisk piaszczystych, a w mniejszym stopniu siedlisk borów świerkowych w wyższych położeniach górskich (regiel górny). Największe strefy z krajobrazami 3a występują w obrębie Obniżenia Małej Panwi, Obniżenia Liswarty i Borów Raciborskich oraz Pszczyńskich, gdzie dominują pokrywy piaszczysto-żwirowe nadzalewowych tarasów rzecznych i równiny wodnolodowcowe. Na tych terenach nie występują korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, w związku z tym fragmentacja zwartych kompleksów borów jest mniejsza. Do zachowania tych krajobrazów przyczyniła się również długofalowa regionalna polityka przestrzenna, w ramach której na obrzeżach dawnego Górnośląskiego Obszaru Przemysłowego (GOP) zachowywano pasy kompleksów leśnych o funkcjach ochrony klimatu, rekreacyjno-wypoczynkowych, a także ekologicznych.



Bór górnoreglowy w szczytowych partiach Baraniej Góry – krajobraz priorytetowy „Szczyrk-Węgierska Górka” (ID 1521). Fot. A. Kaliszuk, Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (2025)

Podtyp 3b – Z przewagą siedlisk lasowych

Tło krajobrazowe tworzą lasy (o powierzchni powyżej 100 ha) o typach siedliskowych lasów i lasów mieszanych, w tym wyżynnych i górskich oraz grunty leśne czasowo odlesione i drogi leśne (grunty leśne trwale niezalesione, np. w szczególności wody, zabudowania oraz grunty nieleśne w kompleksie lasów traktowane są jako elementy przestrzenne krajobrazu).

Krajobrazy podtypu 3b dominują zarówno wśród krajobrazów leśnych, jak i w grupie krajobrazów przyrodniczych. Obejmują aż 203 jednostki krajobrazowe o łącznej powierzchni 211 150 ha (17,12% powierzchni województwa). W podtypie występują przede wszystkim jednostki duże, maksymalnie osiągające przeszło 28 tys. ha, choć występują również jednostki bardzo małe (ok. 45 ha), co zwykle wynika ze znacznej fragmentacji krajobrazu leśnego związanego z żyznymi siedliskami. Średnio jednostka krajobrazu leśnego z przewagą siedlisk lasowych ma ok. 1040 ha. W podtypie wyznaczono 18 krajobrazów priorytetowych.

Krajobrazy leśne na siedliskach lasowych związane są ze zbiorowiskami grądów, kwaśnych dąbrów i buczyn na żyznych siedliskach glin polodowcowych, peryglacjalnych oraz zwietrzelin utworów budujących podłoże geologiczne regionu. Część z nich powiązana jest z siedliskami nawapiennymi Wyżyny Częstochowskiej i częściowo Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej oraz zwietrzelinami piaskowców budujących niższe partie Beskidów.



Grzbiety Beskidu Małego pokryte buczyną karpacką w rejonie Bielska-Białej Straconki - krajobraz priorytetowy „Przegibek” (ID 1660). Fot. J. Botwina, Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (2025)

Podtyp 3c - Z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych

Tło krajobrazowe tworzą lasy (o powierzchni powyżej 100 ha) o typach siedliskowych borów i lasów (także mieszanych) bagiennych, lasów łęgowych oraz olsów, w tym wyżynnych i górskich oraz grunty leśne czasowo odlesione i drogi leśne (grunty leśne trwale niezalesione, w szczególności zabudowania, oraz grunty nieleśne w kompleksie lasów traktowane są jako elementy przestrzenne krajobrazu).

W porównaniu do innych krajobrazów leśnych podtyp z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych jest wyraźnie mniej rozpowszechniony na terenie województwa śląskiego. Obejmuje on zaledwie 11 jednostek krajobrazowych o powierzchni łącznej 3321 ha (0,27% powierzchni regionu). Powierzchnia jednostek wynosi od ok. 80 do ponad 1,5 tys. ha. Średnia powierzchnia jednostki wynosi ok. 302 ha. W podtypie wyznaczono 3 krajobrazy priorytetowe.

Krajobrazy te powiązane są z dolinami rzecznymi, bardzo często tworzą dosyć wąskie strefy przykorytowe. Zajmują również część słabo odwadnianych obniżeń denudacyjnych. Jednostki zaklasyfikowane do tego podtypu zidentyfikowane zostały m.in. w parkach krajobrazowych Lasy nad Górną Liswartą oraz Stawki.



Ols w rejonie Pawełek – krajobraz priorytetowy „Paryż las” (ID 661). Fot. K. Badora, Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (2025)

Dodana: 13 lutego 2025 12:44 Zmodyfikowana: 10 czerwca 2025 12:26